

Проф. д-р Даниела Карадаков
МБА, Ана Христовски
МБА, Ненад Дафинчевски

ВОДИЧ ЗА ПРАКТИЧНА НАСТАВА

ВОВЕД

Водичот за практична настава е наменет за редовните и вонредните студенти на БАС Високата школа.

Овој водич Ви овозможува да се запознаете со една од носечките компоненти на студиите на БАС, а тоа е практичната настава преку теренската студентска практика за редовните студенти и задачите за практична настава за вонредните студенти.

Практичната настава е алката што ги поврзува теоријата и практиката, која овозможува во БАС да се учи преку работа.

Овој водич Ви ги презентира основните чекори кои треба да ги преземете за успешно реализирање на практичната настава при студирањето на БАС и стекнувањето со ЕКТС кредити.

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

БЛ - Бизнес лабораторија

ТСП - Теренска студентска практика

ФСП - Феријална студентска практика

ПО - Партнерска организација на БАС

ПН – Практична настава

Структура на практичната настава

Структура на практичната настава за РЕДОВНИ студенти ПРОГРАМИ ЗА ПРАКТИЧНА НАСТАВА

Прва година		Летна пракса	Втора година		Летна пракса	Трета година	
I семестар	II семестар		III семестар	IV семестар		V семестар	VI семестар
БЛ ТСП 1	БЛ ТСП 1	ФСП	ТСП 2		ФСП	ТСПЗ	
1 ЕКТС	1 ЕКТС		1 ЕКТС	1 ЕКТС		1 ЕКТС	1 ЕКТС

Структура на практичната настава за ВОНРЕДНИ студенти ПРОГРАМИ ЗА ПРАКТИЧНА НАСТАВА

Прва година		Втора година		Трета година	
I семестар	II семестар	III семестар	IV семестар	V семестар	VI семестар
ПН 1	ПН 2	ПН 3	ПН 4	ПН 5	ПН 6
1 ЕКТС	1 ЕКТС	1 ЕКТС	1 ЕКТС	1 ЕКТС	1 ЕКТС

ПН за редовни студенти

БЛ +ТСП 1

КОГА: I (прв) и II (втор) семестар

КОЛКУ:

Прв семестар: 12 средби од кои 7 средби се дел од БЛ, каде ќе имате можност да работите на развивање на практични вештини преку бизнис игри, симулации, играње на улоги и сл., а останатите 5 средби се теренски посети на партнерски организации на БАС преку програмата ТСП1.

Втор семестар: 10 теренски групни посети на ПО на БАС.

ЦЕЛИ: БЛ е програма која опфаќа основни деловни концепти предадени преку кооперативно-конкутентски бизнис игри и работа на студентите во виртуелни организации преку кои студентите стекнуваат вештини. Целта на оваа програма е да ве подготви за реалната практична настава, преку симулирање и практикување на менаџерски компетенции во безбедна средина кадешто се учи од грешките.

ТСП 1 е програма за ПН каде ќе имате можност заедно со Координаторот за практична настава да реализирате теренски посети на ПО на БАС. Целта на овие посети е непосредно запознавање на студентите со организациите, како и поврзување на теоретските концепти што ги одработуваат студентите на БЛ со реалната практика на организациите.

ЗАДАЧА НА СТУДЕНТОТ: активно учество во БЛ, активно слушање и поставување на прашања при посетата на ПО.

Со исполнувањето на своите задачи студентот се стекнува со 1 ЕКТС кредит за секој семестар

ТСП 2

КОГА: III (трет) и IV (четврт) семестар

КОЛКУ: 22 средби во текот на двата семестри и тоа:

- 1 воведна инфо средба на почеток од трети семестар;
- 5 работни средби во БАС со истакнати стручњаци од практиката или гости предавачи;
- 1 рефлексивна средба;
- 15 теренски посети на ПО, индивидуално или во мали групи, со вклучување во работата под менторство на БАС менторот;
- 1 завршна рефлексивна средба на крај од четврти семестар

ЦЕЛИ: Воведната средба ги нуди сите основни информации за вас, а поврзани со реализирањето на ПН. Истакнатите стручњаци од практиката или гостите предавачи ќе ви пренесат директно практично искуство од одредена област. Рефлексивните средби ќе ви помогнат за развивање на дискусија околу ефектите од претходните средби по ПН. Теренските посети ќе ви овозможат реализирање на практични задачи во реална организација. Завршната рефлексивна средба ги опфаќа вашите научени лекции од оваа програма.

ЗАДАЧА НА СТУДЕНТОТ: активно учество, активно слушање и вклучување во работата по насоките добиени од БАС менторот и БАС координаторот за ПН. Задолжително водење на рефлексивен дневник. Пополнување на евалвација на БАС менторот.

Со исполнувањето на своите задачи студентот се стекнува со 1 ЕКТС кредит за секој семестар.

ТСП 3

КОГА: V (петти) и VI (шести) семестар

КОЛКУ: 30 средби во текот на двата семестри.

- 2 воведни инфо средби, по една на почетокот на секој семестар;
- 10 средби во семестар, теренски посети на партнерски организации, индивидуално или во мали групи и вклучување во работата на ПО под менторство на БАС ментор;
- 2 средби за рефлексија, по една на средина на секој семестар;
- 2 средби за пишување на рефлексивните дневници во БАС, по една на крајот од секој семестар;
- 2 завршни средби, по една на крајот од двата семестри за споделување на впечатоци и искуства од ПН.

ЦЕЛИ: практично вклучување на студентите во работата преку набљудување, помагање и самостојна работа. Сите задолженија и потребните инструкции ги добивате од БАС менторот. Воведните средби ги нудат сите основни информации за вас, а поврзани со реализирањето на ПН. Рефлексивните средби ќе ви помогнат за развивање на дискусија околу ефектите од претходните средби по ПН. Теренските посети ќе ви овозможат реализирање на практични задачи во реална организација. Завршната рефлексивна средба ги опфаќа вашите научени лекции од оваа програма.

ЗАДАЧА НА СТУДЕНТОТ: активно учество, активно слушање и вклучување во работата по насоките добиени од БАС менторот. Задолжително водење на рефлексивен дневник. Пополнување на евалвација на БАС менторот.

Со исполнувањето на своите задачи студентот се стекнува со 1 ЕКТС кредит за секој семестар.

ЗАДОЛЖИТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ ЗА РЕДОВНИТЕ СТУДЕНТИ (ТСП):

1. Потврда за упатување за реализирање на практична настава – ја добивате од координаторот за ТСП, по реализацијата на ПН ја враќате потврдата за реализирана ПН која треба да биде потпишана и заверена од страна на менторот од ПО или само од ПО. Потврдата се предава на координаторот за ПН;
2. Рефлективен дневник за секоја посета на ПО. Рефлективниот дневник, заверен со печат и потпис од менторот и ПО, треба да се достави до Координаторот за ПН најдоцна пред почетокот на колоквиумските недели предвидени за полагање на вторите колоквиуми. Рефлективниот дневник се прикачува и на образовниот портал.
3. Евалвација на БАС менторот – се пополнува и прикачува на образовниот портал на БАС на крајот од семестарот;

Важно: Административните обврски се сметаат за завршени доколку се завршени **СИТЕ** три горенаведени обврски.

РОКОВИ:

- Потврдата и печатената верзија од рефлективниот дневник се доставуваат до координаторот за ПН на 3 (три) дена пред вторите колоквиуми;
- Рефлективниот дневник и евалвацијата за БАС менторот се прикачуваат на образовниот портал 3 (три) дена пред вторите колоквиуми.

ШТО АКО НЕ ГИ ЗАВРШАМ НАВРЕМЕ?

(Не)исполнувањето на обврските за ПН се поврзани со добивање на правото за полагање на колоквиуми/ испити, како и со обврските за завршување и запишување на семестар.

ДОКУМЕНТАЦИЈА

ТСП

ФСП

КОГА: За време на двата летни распусти меѓу прва и втора, односно втора и трета година

КОЛКУ: 30 работни денови: 15 работни денови меѓу прва и втора година и 15 работни денови меѓу втора и трета година;

ЦЕЛИ: Со реализирањето на ФСП вие:

- имате можност подолг период да поминете во една ПО;
- согледувате како изгледа еден работен ден;
- создавате работни навики;
- учите што може повеќе за ПО и работата;
- имате можност да се истакнете како талентирани студенти и да бидете на листа за потенцијално идно вработување.

ЗАДАЧА НА СТУДЕНТОТ: Ваша задача е да се вклучите активно во работењето на ПО и да работите според инструкциите добиени од БАС менторот. Од Вас се очекува да покажете самоиницијатива при работата и желба за совладување на нови знаења. По завршувањето на ФСП Ваша задолжителна и законска обврска е доставување на задолжителните документи наведени подолу.

ЗАДОЛЖИТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ ЗА РЕДОВНИТЕ СТУДЕНТИ (ФСП):

1. Потврда за упатување за реализирање на практична настава – ја добивате од координаторот за ТСП, по реализацијата на ПН ја враќате потврдата за реализирана ПН која треба да биде потпишана и заверена од страна на менторот од ПО или само од ПО. Потврдата се предава на координаторот за ПН;
2. Рефлективен дневник за ФСП. Рефлективниот дневник, заверен со печат и потпис од менторот и ПО, треба да се достави до Координаторот за ПН. Рефлективниот дневник се прикачува и на образовниот портал.
3. Евалвација на БАС менторот – се пополнува и прикачува на образовниот портал на БАС на крајот од реализацијата на ФСП;

Важно: Административните обврски се сметаат за завршени доколку се завршени **СИТЕ** три горенаведени обврски.

РОКОВИ:

- Потврдата и печатената верзија од рефлективниот дневник се доставуваат до координаторот за ПН најдоцна 10 дена пред почетокот на новата академска година;
- Рефлективниот дневник и евалвацијата за БАС менторот се прикачуваат на образовниот портал најдоцна 10 дена пред почетокот на новата академска година

ШТО АКО НЕ ГИ ЗАВРШАМ НАВРЕМЕ?

(Не)исполнувањето на обврските за ПН се поврзани со добивање на правото за слушање на нареден семестар/година.

ДОКУМЕНТАЦИЈА

ФСП

ПН за вонредни студенти

Задачи за практична настава

КОГА: Секој семестар.

На почеток на секој семестар добивате збирка на задачи за практична настава во електронска форма која е поставена на образовниот портал на БАС.

ЦЕЛ: Целта на ПН за вонредните студенти е своите практични знаења да ги приложат во зборка на задачи каде ќе го пренесат своето искуство и ќе споделат практики и научени лекции во врска со предметните програми кои се изучуваат на БАС.

ЗАДАЧА НА СТУДЕНТОТ: Решавање на збирката на задачи зададена за соодветниот семестар и нејзино предавање, односно прикачување на образовниот портал, во рокот утврден во распоредот на наставата.

Со исполнувањето на своите задачи студентот се стекнува со 1 ЕКТС кредит за секој семестар, односно вкупно 6 ЕКТС кредити за студиската програма од прв циклус на студии.

РОКОВИ:

Задачите за практична настава се прикачуваат на порталот најдоцна до рокот утврден во распоредот на настава.

ШТО АКО НЕ ГИ ЗАВРШАМ НАВРЕМЕ?

(Не)исполнувањето на обврските за ПН се поврзани со добивање на правото за слушање на нареден семестар/година.

